

De Syv Sogne

Medlemsblad for Lokalhistorisk Forening
for Helsingø og Omegn

Annisse – Helsingø – Mårum – Ramløse – Tibirke – Valby – Vejby

December 2019

1985 - Erhvervsfolk fra Helsingø "hjælper" med julebelysning

Foto fra Gribskov Arkiv

GENERALFORSAMLING

Hermed indkaldes til generalforsamling i Lokalhistorisk Forening
for Helsinge og Omegn

Lørdag den 1. februar 2020 KL. 14.00

I Kulturhuset, Lille Sal, Skolegade 43, Helsinge

1. Valg af dirigent
2. Beretning om foreningens virksomhed i 2019
3. Forelæggelse af det reviderede regnskab for 2019
4. Fastsættelse af kontingent for 2021
5. Indkomne forslag (skal være formanden i hænde senest 5 hverdage inden generalforsamlingen)
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer - på valg er Aase Bomholdt, Willy Larsen og Poul Erik Thomsen
7. Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen
8. 1 revisor og 1 revisorsuppleant
9. Eventuelt

Efter generalforsamlingen vil et bestyrelsesmedlem fortælle om gamle, nu ikke længere eksisterende bygninger i Helsinge.

Helsinge Propforening:

Skrevet af Erik Larsen – Oktober 2019

I Helsinge har man i perioden 1919 til 1988 haft en forening ved navn "Helsinge Propforening". Foreningens formål er i henhold til paragraf 2 i lovene: "at yde støtte til værdig trængende beboere i Helsinge-Valby Sogn til opklædning af deres børn til konfirmationen." Forældrene kan indsende ansøgning om konfirmationshjælp efter foreningens annoncering.

Foreningen er startet den 6/11-1919 med 25 medlemmer. Den første bestyrelse bestod af:

Aksel Christensen – Formand

Kelner Karl Hansen - Næstformand

Snedker Gerhard Nielsen – Kasserer

Sagfører Zahle

og den allesteds nærværende Svend Gregersen - Sekretær.

Suppleanter: Malermester Olaf Olsen og Snedker Karl Hansen

Revisor: Handelsmand J.P. Larsen og revisorsuppleant Landmand Larsen, Laugø.

Protokollen er underskrevet af sekretæren Gregersen.

Foreningens formål er som nævnt at skaffe penge til et godt formål, og par. 3 i lovene lyder derfor således:

"Midlerne til foranstående formål søges navnlig opnået ved et årligt kontingent, samt ved selskabelige sammenkomster og frivillige bidrag." Under mulighederne for at skaffe penge kan nævnes: Afholdelse af bal, oplæsningsaftener, sangaftener, dilettantstykker og tombola. Kontingent udgør 1 krone årligt.

Allerede den 20/1-1920 er foreningen arrangør af den første fest og de frivillige bidrag kan f.eks. gives i en pengebøsse, der opstilles i krostuen på Helsing Kro.

Idéen til en propforening er ikke opstået i Helsing. Der findes allerede propforeninger i Esbønderup, Helsingør, Hillerød, Vassingerød, Humlebæk, Birkerød og Hørsholm m.fl.

Propforeningen i Helsing indgår et samarbejde med flere af disse foreninger, og den 12/4-1920 deltager flere af disse foreninger i et fællesmøde, hvor man drøfter muligheder for at skaffe penge til formålet.

På et bestyrelsesmøde den 25/4-1920 tildeles der kr. 10,00 pr. dag plus rejseudgifter til bestyrelsesmedlemmerne for deltagelse i repræsentationsmøder.

På generalforsamlingen den 27/2-1921 viser regnskabet at indtægt har været kr. 2.257, udgifter 1.472 og en beholdning på 784,64, hvorefter man på et bestyrelsesmøde i marts måned efter ansøgning fra forældrene vælger at give hver af 3 konfirmander et gavekort på kr. 165,00 til en af bestyrelsen valgt forretning i Helsing. I september 1921 giver man gavekort a kr. 140,00 til 3 konfirmander og i marts 1922 gives 2 gavekort a kr. 110 til 2 konfirmander.

Generalforsamling 13/3-1933:

Efter tur afgår:

P. Nielsen, Bager Jensen, Barber Laursen og Th. Engelhardt. Genvalg til Bager Jensen, nyvalg til Gartner E. Svendsen, Cykelhandler L. Nielsen og Vognmand Martin Hansen, Laugø. Suppleanter: Bager Danielsen, og Isenkræmmer Svend Jørgensen, Revisorer: F. Nicolajsen og J. Møller, Revisorsupp. bliver Herreekviperingshandler Sven Rasmussen.

I september 1933 har man modtaget 3 ansøgninger, kun 2 bevilliges hver kr. 50,00, og indkøbene skal fordeles således: Ferd. Larsen leverer udstyr for kr. 40,00

L. Jensen og Søn: kr. 40,00

F. Nicolajsen: kr. 10,00

Søren Nielsen: kr.10,00

Mange indbyggere i Helsingør vil sikkert nikke genkendende til de forannævnte navne. Foreningen forsætter sit virke op gennem årene, 2 gange årligt op til konfirmationstid indrykkes der annoncer i lokalpressen om ansøgning, og i marts og september uddeles der gavekort efter ansøgninger, nogle ansøgninger afvises, hvis bestyrelsen anser husstandens indkomst for at være for høj, andre værdig trængende får økonomisk hjælp. Der arrangeres baller og dilettant, fortrinsvis på Helsingør Kro, for at skaffe penge. I 1956 opfører man dilettantstykket "Den Ny Husassistent" to lørdage i marts måned. Alt dette styres af skiftende bestyrelser, der udfører opgaven som frivillig, ulønnet arbejde. På grund af nogle skatteregler (og senere momsregler) skal gæsterne til de afholdte baller være medlem af foreningen. Dette klares ved at man sammen med adgangstegn til ballet køber et medlemskort til kr. 5,00, hvorefter man bliver skrevet ind i foreningens medlemsliste, og man er herefter passivt medlem. Medlemskortet gælder for indeværende kalenderår. I 1957 har foreningen 383 medlemmer, og medlemstallet toppe i 1963 med 465 medlemmer og i 1966 ligeledes 465 medlemmer.

Herefter går det tilbage for propforeningen. Behovet for konfirmationshjælp er ikke længere så stort, konkurrence fra tv, biografteater, diskoteker og andre fritidstilbud gør, at man ikke længere kan tjene penge på dilettant og baller. Der er i 1970 kun solgt 83 medlemskort, i 1971 sælges 42 medlemskort, pengebøssen i krostuen giver i 1970 kr. 182,76. I 1970 er der udbetalt kr. 2.300 til fordeling mellem 7 familier.

Bestyrelsen i 1971 og 1972 er:

Formand: Grønhandler Carl Petersen (kaldet "Lille Karl")

Willy Rasmussen, også kendt fra "Willys Radio"

Mekaniker John Rasmussen, indehaver af værkstedet ved den tidligere rutebilstation

Richard Larsen, Engsvinget

Snedker Lars Jensen, Vestergade 33 (kaldet "Laes")

Jørgen Jørgensen ("Jørgen Vognmand")

Alfred Larsen (Alfred Fragtmand (og i øvrigt min far))

Suppleanter og revisor er: Poul Rasmussen, Frederik Iversen og Viggo Olsen.

I protokollen står der efter generalforsamlingen 31/1-1972:

"Alle blev genvalgt, da der kun var mødt 3 medlemmer fra bestyrelsen, så der var ikke så mange til at lave vrøvl."

I 1973 bliver der kun solgt 7 medlemskort, hvilket svarer til antallet af bestyrelsesmedlemmer.

Foreningen har dog stadig en pengebeholdning, som står på en bankkonto, og man har renteindtægter på ca. 2.200 kr. pr. år, og man forsætter udbetaling til ansøgere. Til et bestyrelsesmøde i april 1975 er kun 2 bestyrelsesmedlemmer til stede, der er indkommet 2 ansøgninger om hjælp, en godkendes og en bliver afslået på grund af for høj indtægt.

Beslutning om at foreningen skal ophøre er truffet, og ifølge vedtægternes paragraf 16 skal pengene gå til *"filantropisk foretagende eller selskab, der måtte arbejde med lignende formål, som Helsing Propforening."* Den resterende pengebeholdning fordeles efter ansøgning således:

1982: Kr. 2.000 til Helsing Sognegård.

1986: Kr. 5.000 til HSI fodboldafd.

1988: Kr. 2.000 til HSI Skytteafd.

1988: Kr. 2.500 til HSI Svømmeafd.

Kassen er herefter tom, og en lille, men vigtig organisation i Helsing, som har hjulpet mange mennesker, er hermed gledet ud af billedet og sikkert også ud af manges hukommelse.

Godhavn Uddannelses- og Erhvervscenter

Den gode historie om Godhavn

Af Erik Larsen (September 2018)

Vi har i de senere år gennem dagspressen, tv-serie og på dansk film hørt nogle grimme historier om Skolehjemmet Godhavn, hvor eleverne er blevet dårlig behandlet. Jeg skal ikke forklejne, at der er nogle mennesker, der har fået ar på sjælen efter deres ophold på Godhavn, og jeg har forståelse for, at de gerne vil have oprejsning. Disse historier er der fortalt nok om, og jeg vil i stedet prøve at finde frem til den gode historie bag Godhavn. Jeg skal tilføje, at jeg ikke selv hverken har eller har haft nogen form for forbindelse til Godhavn.

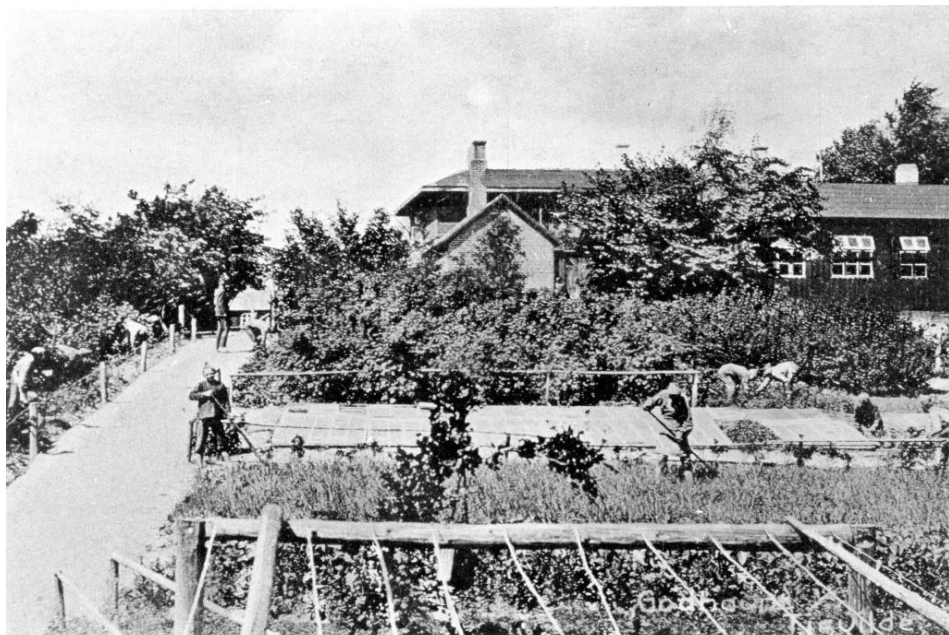
Godhavns stifter:

En lærer på Det Kgl. Vajsenhus i København ved navn Axel Chr. Frydensberg var opmærksom på, at mange børn levede under dårlige forhold i hjemmet, hvilket kunne være medvirkende til blandt andet dårlig opførsel og ringe indlæringsevner. I maj 1892 begyndte han i sit hjem i Ordrup at skabe en tilværelse for "en halv snes drenge" som han selv har udtrykt det. Det blev hurtigt meget kostbart for ham, samtidig med at det var et belastende arbejde, både at have mange børn i sit hjem og at passe sit job som lærer på skolen, hvor han var ansat.

Han opnåede dog opbakning til sit forehavende, og en anonym "børneven" støttede ham med kr. 2.000, og for disse penge kunne han leje sig ind på et husmandssted i Tisvilde, som han senere købte. Han flyttede til Tisvilde i maj 1893, og han kunne nu begynde på sin drøm, nemlig at opbygge en landbrugskoloni og værksteder. Han gav stedet navnet Godhavn, fordi hans formål var at give disse forsømte børn "en god havn". Allerede i de tidlige år begyndte han også, i en kort periode, at optage piger, da han

havde indset, at børnene fungerede bedst, hvis de blev holdt sammen i søskendeflokke.

I de første år sov både han og børnene på halm på gulvet. Betalingen til hjemmet var kr. 120 pr. barn pr. år, og det var nødvendigt for Frydensberg at forsætte med at undervise på skolen i København nogle dage om ugen for at få økonomien til at hænge sammen.

Nyttehaverne v/Godhavn ca. 1906 (Foto fra Gribskov Arkiv)

Med flid, sparsommelighed og nøjsomhed, og med hjælp fra drengene, der dyrkede nyttehaver, blev der efterhånden købt mere jord til, og sammen med drengene og hjælp fra den lokale befolkning blev der opført omkring 40 træhytter til brug for skolen og eleverne.

I bogen Godhavn 1893-1943, udgivet i forbindelse med hjemmets 50-års jubilæum, bringes en udtalelse fra en af Frydensbergs elever på hjemmet:

“Plejefar var nok streng, men han var alligevel god – og frem for alt retfærdig mod os, og så levede han aldrig selv bedre, end vi drenge gjorde”

Godhavn 1936-38 (Foto: Sylvest Jensen/Det Kgl. Bibliotek)

Børnetallet kom op på 50, og det var nødvendigt med en mandlig medhjælper, samt en plejemor til husholdning, vask og vedligehold af tøjet. Der kom økonomisk hjælp i form af private bidragsydere, og i 1899 fik hjemmet et statstilskud på kr. 1.000, og i 1904 gav børnehjælpsdagen kr. 5.000 til Godhavn, hvoraf kr. 4.000 var øremærket til det første grundmurede hus, og kr. 1.000 var øremærket til driften.

I 1908 overgår hjemmet til at være en Selvejende Institution med egen bestyrelse og godkendt som “opdragelsesanstalt for 60 særlig vanskelige drenge i alderen fra 12 til 18 år”.

Axel Frydensberg fratræder:

Arbejdsbyrden bliver efterhånden for stor, og 1. maj 1912 fratræder Axel Frydensberg som forstander. Han flyttede ind i villaen Stormly, som lå i umiddelbar nærhed af Godhavn, og han bevarer tæt kontakt til hjemmet til sin død i 1917 i en alder af 66

år. Som forstander på Godhavn afløses han i 1912 af Kommunalærer Holger Alfred Nielsen fra Næstved. Han afløses allerede i 1913 af ny forstander, **Axel G. Bonnevie**, der kommer fra en stilling på Ourø lagttagelseshjem. Han er fremme i skoene og går ind for, at Godhavn ved siden af de normale skolefag også skal have undervisning af faglig art.

Lærlingeuddannelser indføres på Godhavn:

Forstander Bonnevie arbejdede ihærdigt på at få gang i lærlingeuddannelserne, og i 1917 udvides hjemmet nu fra 60 til 80 elever, hvoraf de 20 er lærlinge til de fag, som skolen har oprettet med faglærte mestre, og lærlinge kan få en uddannelse med svendeprøve inden for:

- Skrædder
- Snedker
- Smed
- Maskinarbejder

Herudover er der 5 elever til oplæring i køkkenet, og der kommer en elev ud til en lokal malermester, som herefter står for hans uddannelse. Senere får Godhavn sit eget malerværksted, og ligeledes senere beskæftiges 4 lærlinge i et gartneri.

For at få adgang til disse lærlingeuddannelser, skal eleverne i deres tid som skoleelever have udvist god opførsel og gode evner.

I 1943 kan man berette, at siden skolen startede med at uddanne lærlinge, har man udlært:

- 14 snedkere
- 3 grovsmede
- 1 vogn- og beslagsmed
- 4 skræddere
- 4 malere

Lærlingene på de håndværksmæssige uddannelser begynder omkring 1960 at få den teoretiske undervisning på Hillerød Tekniske Centralskole.

Allerede i 1909-10 har man fået ny sovesalsbygning, og i Forstander Bonnevis første tid går udviklingen stærkt:

- Tilkøb af 13 tdr. l. jord til landbruget
- Udvidelse af spisesal og køkken
- Ny gymnastiksal
- Vaskeri tages i brug
- Snedkerværksted opføres i 1916
- Lærlingehjemmet Aasen opføres 1917 til 20 lærlinge
- Vandtårn og vandværk kommer i orden
- Eget el-værk 1920

Forstander Bonnevie fratræder:

Efter 10 års dynamisk virke på hjemmet fratræder forstander Bonnevie i 1923 og en lærer fra skolen, H.P.E. Henriksen, der har været på skolen siden 1913 bliver udpeget som ny forstander. Han forsætter i stillingen indtil 1950, hvorefter Chr. Beck bliver ny forstander indtil 1975.

Børnenes fritid:

Da børnene på skolen oftest ikke har noget hjem at tage til i deres fritid, skal skolen også beskæftige dem i fritiden, og her gør lærerne et stort arbejde. Der er flere tilbud, alt efter årstid: Musik- og sangtimer, dannelse af et musikkorps, bibliotek, husflid, strandtur, udflugter, teater, flere muligheder inden for sport: fodbold, gymnastik og folkedans. På et tidspunkt har man også oprettet en spejdertrop, som er med i de danske KFUM-spejdere, hvor deltagerne kommer med til ophold hos andre spejdertropper og deltager i landslejre. For at blive optaget i hjemmets spejdertrop, skal man have udvist god opførsel og gode evner.

Deltagelse og undervisning i idræt og boldspil foregår i starten på skolens egne arealer og skolens egne lærere, og skolen deltog i turnering under SBU med eget fodboldhold, men efterhånden som skolen åbner sig mere op mod det omliggende samfund, begynder børnene at dyrke sport i de omkringliggende klubber, og de

Godhavn 1953 (Foto: Sylvest Jensen/Det Kgl. Bibliotek)

kommer med til konkurrencer på lige fod med andre børn. Ligeledes må ældre elever komme og deltage i Helsingø Ungdomsskoles klubarbejde, som omkring 1960 foregår i Højbjerg Forsamlingshus. Det er også omkring den tid, jeg første gang hører voksne mennesker i Helsingø tale om "lømlerne fra Godhavn", men de vidste jo heller ikke bedre.

Skolens personale og bestyrelse (og tilsynsråd):

Inklusiv forstanderparret er der på skolen beskæftiget:

- 1928: 15 personer
- 1943: 15 personer
- 1968: 22 personer

I 1909-10 består bestyrelsen af:

Birkedommer Poul Sveistrup, Helsingø, Formand
Gårdejer Peter Hansen, Holløse
Provst L. Haagen-Müller, Vejby

Sagfører Marius Nielsen, Helsingø
Fru førstelærer Skovsen, Tisvilde
Folketingsmand Chr. Rasmussen, Helsingør

I 1911 dør Poul Sveistrup, læge Palle fra Helsingø indtræder som nyt medlem i bestyrelsen og Provst Haagen-Müller overtager formandsposten, som han beholder indtil 1941, hvor han må fratræde på grund af alder.

Tilsynsråd er blot et nyt navn for bestyrelsen, og i 1943 omtales Overlærer J.I. Jørgensen, Birkerød, som formand for tilsynsrådet, i 1968 omtales folketingsmedlem og tidligere handelsminister Lis Groes som formand for tilsynsrådet, i 1974 og i 1993 omtales Landinspektør Erik Jørgensen, Helsingø som formand for bestyrelsen.

Forstander Christian Beck:

Man kan næsten ikke skrive om institutionen Godhavn uden også at nævne Forstander Christian Beck, som var forstander fra 1950 til 1975. Han var aktiv i Vejby-Tibirke Selskabet og her valgte man i 1978 at udnævne ham til æresmedlem. Da hans hårde metoder på skolen blev offentlig kendt, valgte Selskabet ifølge Sjællandske Nyheder (sn.dk) den 20/7-2017, igen at fratage ham dette æresmedlemskab.

Det synes jeg også er en god historie, og hermed ikke mere om Forstander Beck.

Godhavn i vore dage:

Institutionen har sin egen hjemmeside Godhavn.dk, og der kan man blandt andet læse:

“Godhavn er en selvejende behandlingsinstitution for 9-20-årige drenge og piger med tilpasningsvanskeligheder”

Der er ansat ca. 100 medarbejdere på Godhavn, der er omkring 90 børn under Godhavns behandlingsområder, som også rummer

bosteder for unge uden for Godhavn. Institutionen er døgnåben, og er et tilbud til dem, som har brug for specialiseret hjælp. Skolen tilbyder specialundervisning, også til hjemmeboende børn, og man har stadig de førnævnte værksteder. Desuden tilbyder man "efterværn" for fraflyttede beboere, som stadig har brug for hjælp. Øverste ledelse er en bestyrelse på 9 medlemmer, der består af advokater, direktører, psykiatere og repræsentanter fra forældre og medarbejdere.

125-års jubilæum:

Den 2. juni 2018 kunne institutionen fejre sit 125-års jubilæum. Der blev holdt åbent hus, sangeren Anders Blichfeldt fra "Big Fate Snake" havde skrevet en sang med titlen: "I dag skal være bedre end i går" til lejligheden, og 8 lokale producenter havde opstillet boder, så gæsterne kunne købe frokost og eventuelt købe lokale produkter med hjem. Ca. 25 gamle elever havde taget turen til Tisvilde for at deltage i jubilæet, og de overrakte en gave til forstander på Godhavn Søren Skjødt.

Selv om Godhavn i den brede offentlighed mest er kendt for den dårlige historie fra film og tv, føler jeg mig sikke på, at de gode historier fra Godhavn i antal langt overstråler den dårlige historie.

Aksel Frydensberg, Godhavns Stifter (Foto fra Gribskov Arkiv)

Kilder:
Lokalavisen "Ugeposten"
Sjællandske Nyheder (www.sn.dk)
Bogen "Godhavn 1928 – beretning for årene 1923-27"
Bogen "Godhavn 1893 – 1943, Halvtredsårsskrift"
Bogen "Godhavn 1893 – 1968 – 75 års virke"

Kontingentbetaling

Årskontingent kr. 150,- forfalder til betaling senest 1. februar 2020
Beløbet kr. 150,- dækker såvel enkeltstående medlemmer som ægtepar.

Lokalhistorisk forening for Helsingø og Omegn.

Formand: Poul Erik Lehmann Thomsen
Mail: info.lofoheom@gamil.com

Kasserer: Finn Klitgaard – Tlf. 20121577
Mail: finn.klitgaard@adslhome.dk

Redaktør: Willy Larsen – Mail: birkedal13@gmail.com

Hjemmeside:
www.lokalhistorisk-helsingo-omegn.123hjemmeside.dk

Facebook: Lokalhistorisk Forening Helsingø Omegn

Hvis nogen medlemmer har lyst til at skrive eller fortælle en sjov, spændende eller interessant historie fra lokalområdet, så tag kontakt til en af ovenstående bestyrelsesmedlemmer.

Bestyrelsen ønsker alle en glædelig jul samt et godt nytår.

